

ประวัติความเป็นมาของอำเภอกะปาง

อ.วิมล โสภารัตน์

อำเภอกะปาง

ม่านหมอกเมืองใต้ ผลไม้นานาชาติ
พระนารายณ์ล้าค่า ศรีทราหลวงพ่อเซ่ง

กะปาง เป็นอำเภอเล็ก ๆ อำเภอหนึ่งของจังหวัดพังงา มีเนื้อที่ประมาณ 588 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอเมืองพังงาประมาณ 47 กิโลเมตร โดยทางหลวงสายตะกั่วป่า – พังงา และห่างจากอำเภอตะกั่วป่า ประมาณ 25 กิโลเมตร โดยทางหลวงสาย ตะกั่วป่า – พังงา กะปางเป็นอำเภอเดียวของจังหวัดที่ไม่มีทะเลหรืออาณาเขตไม่ติดกับทะเลเลย แต่เป็นอำเภอที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ที่สุด ทั้งแร่ดีบุกและป่าไม้

ความเป็นมาในอดีต

อำเภอกะปางกับอำเภอตะกั่วป่า มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ร่วมกันมาตลอด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเดียวกัน มีสภาพทางภูมิศาสตร์ร่วมกัน มีความเจริญรุ่งเรืองมาพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ ก่อนพุทธศตวรรษที่ 16 ดินแดนตลอดลุ่มแม่น้ำตะกั่วป่าคือชุมชนโบราณตะกั่วป่า ซึ่งเริ่มจากแหล่งโบราณคดีเขาพระนารายณ์ในเขตอำเภอกะปาง ไปจนถึงแหล่งโบราณคดีทุ่งตึกปากแม่น้ำตะกั่วป่า ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า ปัจจุบัน แต่เป็นชุมชนของชาวอินเดียและชาวพื้นเมือง โดยตั้งถิ่นฐานตรงบริเวณแหล่งโบราณคดีเขาพระนารายณ์ ส่วนบริเวณทุ่งตึกซึ่งอยู่ปากแม่น้ำตะกั่วป่าเป็นเมืองท่า และศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสินค้าของชาวต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานอย่างชัดเจนว่า ชาวอินเดียได้ใช้แม่น้ำตะกั่วป่าเป็นเส้นทางลัดข้ามแหลมมลายูอีกด้วย แต่หลังจากเมืองตะกั่วป่าถูกพวกทมิฬโจมตีเข้าโจมตี ทำให้ผู้คนอพยพทิ้งเมืองไปจนกลายเป็นเมืองร้างในปลายพุทธศตวรรษที่ 16 จนกระทั่งพุทธศตวรรษที่ 18 ชุมชนตะกั่วป่า (ซึ่งรวมถึงกะปางด้วย) เริ่มปรากฏอีกครั้งแต่เป็นชุมชนของคนไทยพื้นเมือง เป็นชุมชนขุดหาแร่ดีบุก บริเวณใดที่มีแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์ ก็จะมีผู้คนเข้าไปรวมตัวกันจนเกิดเป็นชุมชนขึ้น ขยายตัวเป็นเมือง ทั้งบริเวณอำเภอกะปางและอำเภอตะกั่วป่า

ทางด้านประวัติศาสตร์ถือว่าทั้งสองแห่งนี้เป็นชุมชนเดียวกันเรียกว่าตะกั่วป่า และได้พัฒนามาเป็นเมืองตะกั่วป่า เป็นจังหวัดตะกั่วป่า ทั้งอำเภอกะปง และอำเภอคุระบุรี ก็ขึ้นอยู่กับจังหวัดตะกั่วป่าตลอดมา จนจังหวัดตะกั่วป่าถูกลดฐานะเป็นอำเภอตะกั่วป่า ในปี 2475

สำหรับอำเภอกะปงเดิมเป็นชุมชนเล็กๆ เกิดจากการที่ผู้คนเข้าไปขุดหาแร่ ดีบุก และขยายตัวมากขึ้นจนเป็นชุมชนใหญ่ ทางด้านการปกครองนั้นได้ขึ้นกับเมืองตะกั่วป่ามาตลอด ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ ในปี 2439 ได้จัดตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้าน คือ บ้านกะปง และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ในสมัยนั้น ครั้งแรกตั้งที่ว่าการอำเภออยู่ที่บ้านกะปง หมู่ที่ 2 ตำบลกะปง อำเภอกะปง จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นย่านชุมชนในขณะนั้น ขึ้นกับจังหวัดตะกั่วป่า ครั้นเมื่อในปี 2475 จังหวัดตะกั่วป่าถูกลดฐานะเป็นอำเภอตะกั่วป่า อำเภอกะปงจึงไปขึ้นกับจังหวัดพังงา แต่ทางด้านราชการคลัง ราชการโลหกิจ ศาล และอีกหลายหน่วยงาน ยังคงขึ้นกับตะกั่วป่า ต่อมาเมื่อ ปี 2497 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งที่บ้านปากถัก หมู่ที่ 2 ตำบลท่านา อันเป็นย่านชุมชนใหม่และเพื่อความสะดวกในการคมนาคม จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

คำว่า “กะปง” จะมีความหมายอย่างไรนั้นอยากที่จะวินิจฉัย แต่จากการที่สอบถามคนที่มีอายุมาก ๆ ในท้องที่ พอจะจับใจความได้เป็นสองนัย นัยแรกเชื่อกันว่าตรงที่ตั้งหมู่บ้านกะปง แม่น้ำขยายออกใหญ่กว่าตอนอื่น ๆ ภาษาพื้นบ้านเรียกว่า “ป้ง” หมายถึงกว้างออก พองออก แล้วเพี้ยนมาเป็น “ปง” ในเวลาต่อมาทางราชการต้องการให้สละสลวยขึ้นจึงเปลี่ยนมาเป็น “กะปง” อีกนัยหนึ่งอาจเพี้ยนมาจากคำว่า “Kampong” ภาษามลายูแปลว่า “บ้าน” หรือภาษามลายูถิ่นปักษ์ว่า “Kempang” ซึ่งแปลว่า “คลองขุด” หรือภาษาเขมรว่า “กำปง” แปลว่า “ทำน้ำ” และกลายมาเป็นกะปงในภายหลัง

0000000000000